

માતી ગવરીના ગરબો.

બનાવી છાવત્તાર
એ કેશનો સાંભળાગ.

૧૮૨૦

સુરત મધે.

સૈયદપુરાની શાવકપોળમાં નંબર ૨૦૮ ના
મકાનમાં.

નાથજી નરોતમદાસે છાપ્યો.

સને ૧૮૮૩.

કીમત એક આનો.

૧૮૪૪

મેતીગવરીનો ગરબા.

ગરબી ૧

ચાલો ચાલોરે કનૈયા મોરી સાથે - એ ઢાળે.

હારે મેતી ગવરી સુરતની નાણા.

એ તે નાગરી નાતની પીછાનોરે; મેતીગવરી - ૧.

એનું નામ અતી ઘણી મોટી,

પણ અહલમાં છે છોટીરે.

મેતીગવરી - ૨.

હારે એને વર મલ્યો તે શાણો,

અનશંકર ઇંદ્ર મમાણોરે.

મેતીગવરી - ૩

માત પીતાએ બાળ પરણાવી,

પાછલથી સાસરે વલાવીરે

મેતીગવરી - ૪

ઇશ રૂઝ્યો ત્યારે કર્મજ કુટુંબ,

અનશંકરનું આચુરકા ગુટકુરે.

મેતીગવરી - ૫

ન્યારે નવ વરસની થઈ,

નવ સાસરે સુખ સીધું જઈરે.

મેતીગવરી - ૬

મેતીગવરી તે શાણીનાણા.

એના સુખની મઠ તે ખાણોરે

મેતીગવરી - ૭

ગરબી ૨

મેહન ભાંગ પીલાધરે કદમનીએ મેહન ભાંગ પીલાધરે
 મારી માતી જોતારે એના કરમની રેખા છોટી
 જ્યારથી એ તો વિધવા થઈ, અહો નીશ મનમાં રેતીરે
 એ તો ગવરી માતી જોતી. ૧

જ્યારે જ્યારે એના પીઉ સાંભરતો.
 જાણે મળવાને દ ડોટીરે, એનો માતીગવરી જોતી. ૨
 બાપીસો રાં નું પલ્લું એનું હતું, કપડાની થોક નહીં છોટી
 એનો માતીગવરી જોતી. ૩

હતી વિધવા બાળરાંઠ બાચારી, સોહાગ સધવાનો ધારીરે
 એનો માતીગવરી જોતી ૪
 અંદાજન સમ મુખડુરે સોબે, જોઈ જોઈ મનડું ભેભે.
 એનો માતીગવરી જોતી. ૫

ભણ્ણતાં શીખી ને ગણ્ણતાં શીખી, ગુરજર અંગરેજ લીપીરે
 એનો માતીગવરી જોતી ૬
 નીત નીત વરઃ જાણુપણુધારી, માત પ'તાને અતી પ્યારે
 એનો માતીગવરી જોતી. ૭

હીસાર વય ગયું જુવાની આવી, મદ એને ગભરાવરે
 એનો માતીગવરી જોતી. ૮

ગરબી ૩

તમે અજાણ્યા અમે જાણીતારે.

ઝોરાગ.

તમે સાંભળો દેશીઝો વીનતીરે,

એનો વાત નથી અને નવારે.

તમે સાંભળો. ૧.

વીધવા પાણું પાળણું દાહલુરે

પ્રત તપ ઘણેરું કરવુરે,

સમજ વિચારીને કુવુરે.

તમે સાંભળો. ૨.

શોળ વરસે જુવાનું જાણેરે,

જોને મદને લાગીઓ તાણેરે,

મદન મનમાંહી તોસમજાણેરે.

તમે સાંભળો. ૩.

અહો નીશ બળવા લાગેરે,

એને સુખની ભવટ ભાંગેરે,

ઇશ સુખ આપ લઉં માંગેરે.

તમે સાંભળો. ૪.

એવી રાંતે બળત્રા ન માયરે,

મન આકુળ વર કુળ માયરે,

અંજે સોહાગ ઘણો સોહાયરે.

તમે સાંભળો. ૫.

કર કંકણ બંગડી ખખડેરે,

સાથે સુવરણ ચુડી ખખડેરે,

જેમ અવર પુરખ નેહાં બળેરે.

તમે સાંભળો. ૬.

નેનું ભાગ્યેય પાછું ફરે,
 અવળી બુદ્ધી સુને તેને ખરે,
 પછી પસ્તાવો ચીતમાં ધરે.

તમે સાંભળો. ૭

ગરબી ૪

પ્રેમની પીડા તે ઈને કહીએ હોમધુકર પ્રેમની - એ રાગે
 અહોનીશ કુખીઆં હાથેરે હો નાથલ, અહોનીશ કુખીઆં
 હાથે.

જ્યાં જ્યાં જાડી ત્યાં આંગળી થાએ, મન ઘણું મુઝાવરે.

હો નાથલ. અહોનીશ કુખીઆં હાથે. ૧

ધરમાને બહાર કું હાથેરે પાડી, રેવલી રખલીને ક્યાં જાડીરે.

હો નાથલ. ૨

દેહલીક વાર એમ ટટો થતામાં, ભય ભીત થઈ અવગતારે.

હો નાથલ. ૩

કાસુબજો શાં કર્મતાંપાપો, કુખીઆં કાપોરે.

હો નાથલ. ૪

એ કરતાં ન સરખવી હેત તે, મારા ભવની ભાવટ ભાગતરે.

હો નાથલ. ૫

તે માટે કું સત્તન કરું, અંકડ કાપો તો કુખીઆં થાડીરે.

હો નાથલ. ૬

જય જય જય થાઓ સઘળે જગતમાં પ્રાર્થના શુભીને હૈયે લધયે
હો નાથજી. ૭

ગરબી ૫

સુણો સામળા હું તમ માટે ઘણી થઈ જા. એ ઢાળે
મારી વાત તે આદરજી સાંભળજે,
હવે વાત ને કહીશ મુઝી આમળો જા. મારી- ૧
માઝં નામ સુખદેવરામ આદીતરામ છે જા,
નાગરી ન્યાત સુરત ધામ એ વાત ખરી જા. મારી- ૨
મોતોગવરી મારી પુત્રી ઘણી પ્યારીછે જા,
નવ વરસે પરણી ત્યાર પછી એ રાંઠીછે જા. મારી- ૩
કન્યાદાનમાં જાણસો મે કરી નથી જા,
જીતો ખાલી બકબારો કરે અમથો જા. મારી- ૪
મરે કરજ નથી રતીલાલ દશાઈનું જા,
કરજ કરવું પહ્યું મોતોગવરી તાણું જા. મારી- ૫
પદર હજાર ધનસાંકરે કરને ક્યાં જા,
આધું વતન વેચીને પ્રાણું ને બરયાં જા. મારી- ૬
કરજ બીણું હતું હરી નવલ રામનું જા,
તે પર લહેતે થયું ખરજ દાઢ હજારનું જા. મારી- ૭
રૂપીઆ ચારસોની જાણસો વેચી ખરી જા,

ખીલ પોણી તે ખસોની ગીરવી સહી ને. મારી- ૮
 ખાકી રૂપીઆ ખરચ્યા તે મારી ગાંઠ ને,
 લેણા નીકળે રૂપૈયા હજાર દાસના ને. મારી- ૯
 દુકત ત્રણસોની મોતીની જણસો રહી ને,
 ખાકી મારી પાસ એનું હવે કંઈ નથી ને. મારી- ૧૦
 શ્રાવણ માસના સોમવારે એતો નીશરી ને
 સાથે કહાં તોડા વીઠી અને ખંગડી ને. મારી- ૧૧
 સજ્જ નથી કરી મેં ને મારા પુત્રએ ને,
 એતો અમથી બકે વાત એ ગલતછે ને. મારી- ૧૨

ગરબી ૬

અલખેશીરે અંખે માત જોવાને જઈએ. એ ઢાળે.
 તમે સાંભળો વાત વીશાળ કહું છું સક્ષીહું
 મોતીગવરી ભગની મારી હતી ખાળ પરણાવારે,
 જ્યાં ત્યાં એની રક્ષા કીધી, કોઈએ એને ખરમાવી કહું છું
 આગરેની વીશમી તારીણે, મધરાત એ નાહીરે;
 છાનીમાની એતો નાહી ખારણાને દઈ વાસી- કહું છું- ૨
 પાછલે ખારણે ખડળ પડ્યું તું કપડા અને નેવરનુરે
 માસ બધો મળી ત્રણસોના હતો, એ કઉતક તેકેરેણું-કહું છું- ૩
 તોડા મારી માના હતારે, મળા ઘડાવી ખાપેરે;

માદળીયું અને તાલીજ તેપર છે માની તો જાણે. કહુધું ૪
 વીંટી અને વાસણ સઘળાં, પીતાજીએ ખીધારે;
 અમદાવાદ ફરીયાદ કીધી, અહીંયાં તો નવ ખીધાં. કહુધું ૫
 વરસ ઉપર જતરા ગયાંતા, અંબાજીની કરવારે.
 તે વેળા ઠાકોરને સાથે, તેહી ગયાતા ફરવા. કહુધું- ૬
 હમારા ધરની જાણસો સરવે, ઠાકોર હરતે નમેશીરે;
 ઠાકોર ઉપર પુરણુ ભરોસો, ઈશ અમારો યેલી. કહુધું- ૭
 પગ પછી અશરે ત્રણ ચાર માસે, શક આવ્યો તો એવેરે
 છાની વાતો ગવરા સાથે, ઠાકોર કરે એ કેવો. કહુધું ૮
 નીતે અને જોતીમવરી વચે, ખાનગી પત્રો ચાલ્યારે;
 તે હું આપને રજુ કરધું, પછી નાસતાં ફાળ્યાં. કહુધું- ૯

જરખી ૭

સખી પડવે તે પંથ સીધાબારે. એ રાગ
 માહાર નામ જોલીગવરા કહાવેરે.
 ધણી ધનને પીતા સુખદેવ કહાવેરે.
 ભાઈ ઉમેદર મ લખાવે. માહાર ૧
 મારા ધણાંની જાણસો ને હવીરે
 કેટલીક ભંગાવી ફાળીક વચીરે
 તેમાંની કંઈ મં વળી સચી. માહાર ૨
 તેની જાણસો કુમની બનાવીરે

માદળીયું વડી માધી હું ફાવીરે		
મધું બહારે લખ્યું તું બાવી.	મારું.	૭
હતાં સમજાં વાસણ મારાં ધણીનારે		
જાણે જપતી આવશે હમણારે		
લેણી નામ કોતરાળ્યાં પીતાનાં.	મારું	૪
મેં તો જણસો ના આવી જ્યારેરે		
ખંડુ પીતા ધણુંક બીચારેરે		
આખરે જળેવે લાકડી મારે .	મારું	૫
જલ્દી મહુચરાણ જાતરા કરવારે		
ખંડુ પીત્રાણને અમદાવાદ મળવા		
ધણું તલવી રહી નીકળવા.	મારું.	૬
જ્યુ કરેલા કાગળો કું નજાણુરે		
ઠાકોરબાણને કું તો પીજાનુરે		
મારા ધરતી નથી કંઈ જાનું.	મારું.	૭

અરબી ૮

આઠ કુવાને નવ વાવડીરે લોલ	જી કાલે	
મવરી કેહે જાણ ઠાકોર યુકવાડે લેલ.		
અમદાવાદમા છે વીસરામ, નારા મહેમલ હો.		
હવે નહીં જાણી કું તો જાવરારેલોલ.	મવરી	૮
ઠાકોર કેહે અમદાવાદ કું તો નીસરારે લોલ,		

કાગળની નથી કંઈ ખબરરે, મારા સાહેબજી હો,
 ગવરી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ-૨
 કાગળ જપતીમાં નીકળ્યા તે ફાજદારનીરે લોલ,
 તેમાં હું નજાણું કંઈ ખાણું સમરે, મારા,
 ગવરી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ-૩
 બધાં વાસણોમાંથી ફેટલાંક માહારાંછિરે લોલ,
 ખીન્ને નથી હવે યાદ મને બોલરે, મારા -૪
 વળી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ-
 એટલું જાણું હવે શું કરે લોલ,
 લજ્યું મારે લલ ટે ને થાય- માર-
 ગવરી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ-૫
 બધું કહે હું તો લેશ નવ જાણુતોરે લોલ,
 હું તો આજુનો તો વીશવાસરે-મારા-
 ગવરી કહે ચાલ ઠાકોર મુકવારે લોલ -૬

અરબી હ

(રાગ પુરાનપુગી બાગવત અરમાનો.)

સંવત જ્યોતિષીશેનો માસ, ઉપર જ્યોતિષમાળીશ વાસ
 વદ ફતીઆ વીશાળ, માસ આવણીની.
 સોમવારને છે મેળો, સરવે કરતાં શુક્ર વરદો.

સાફોત સરવે સાથે મેહેસો, પુબ્બ કરવાને.

પ્રથમ શંકર પાસે જાઉં, પછી ગવરોના મુણ્ણ ગ.ઉં

ઠાકોરજીની ખખર લઉં, તમે સાંભળજો.

મેતીગવરી કહેછે ચાલો, સાથે ઠાકોરભાઈ માહાલો

કીરપા કાઠા ફેરો ગ.જો, તેનું ચુરે થરો!

એમ કહીને જાને ચાલ્યાં, પાકીટ પોટલાં હાથે ઝાલ્યાં

સંઘ બહુચરીનો હાલ્યાં, દરશણકાને.

સાખો

દરશણ કરવા ચાલ્યાં, મેતી ઠાકોર સાથ;

કીરપા કાઠાનું ચુરું થરો, સઘલાં ઘસસે હાથ.

હરિ સઘલાં ઘસસે હાથ, થરો સંઘા સુખનો નાશ;

એતો વળીયું સત્યાનાશ, હવે કેમ થરો.

નેવર તણસોનું ગયું, ખાકી રહેવાનું તે રહ્યું

ચાલે હરીનું ધાવ્યેરું મહુ, એમ વીમાસે.

તાર અમદાવાદે હીધો, માતઃ કાળે ઝડપી લીધો

કહું મંધિરો તો શીધો, ત્રીજા દીને.

ત્રીજાનાં છે દીન, તારે મન થયુંછે ભિન્ન

તને વળગ્યું કપાંથી જીન, જાએછે કરવા.

પકડી અમદાવાદથી આલ્યાં મોટડી હીલ્લાનીમાં ધાલ્યા

રહ્યા કોઈના નમ્રાદ્યા, હવે શુરે થશે.

મીટી ફેજદારે કહ્યું, તમે દુઃખ થયું છે બહુ

તારાં ખર્ચકું ધન ગયું, તમે શુરે જાણો.

અમે તપી કીધી ચોરી, ગયા અમો બંને નેહી

સાથે લલુ ગયા નેહી, ચાકર દાખલ.

નાનાભાઈએ કીધી કીધી, જામીન એકુના નવ લીધ

એથી ત્રણે જણે ખીંચાં, હવે શુરે થશે.

સાખી

હવે શુરે થશે આપણું, સુખ કરતા શોક.

સાચો ખેતી શરવનો, તહીં તો મુશુક પેક.

મુકશું પોક આપણું જ્યારે, સરવે લોક નીહાને ત્યારે

વારો આવશે છુટવાનો ક્યારે, ખેતકી કીધી.

એમ વિચારે સહુ મન, કહે છાતી તારી ધન.

કરો એવીદામ ને જન, હજી એવા થશે.

ખાન બાહાદુરે તેહાબ્ય, ફરીયાદીને શહેર લાબ્ય

બકીલ આછવરામ ખેલાબ્ય, કેશ લડવાને.

સાક્ષીએની જુમાની લીધી, ગમી કહે જોયે લીધી

તમે કરો એનો વીત, નેતર કંટણું હતું.

પદ્મ પાસે જું સાર, સાથે કપડાંનો તહીં ખર

હવે વાત રહી શી સાર, ઝેટલી ઇસ્કામત ખર્?
 ફેટલી જાણુસો ગીરવી મેલી, થાયછે વરસાદની તો ફેલી
 થાશે ઇશ નમારો બેલી, સરવે સાચુ કહે.
 વધીલ સાક્ષીને તો પુછે, એનું કરણ ખતાવો શું છે
 સરવે વાત કહે તે શી છે, માટે ખુશી કરો.
 પુરાવો ફરીઆદીનો લીધો, આદરજી તોલ કીધો.
 માલ ગવરીનો થાય સીધો, માટે છોડી ચુકું.
 આદરજી તો એવું બોલે, કાયદા રહે તુને છોડે
 રહેને સારા ગ્રંથની જોડે, તારું સાડું યશે.
 અને અરાડ ત્યાંથી સાલ, સપટંખર રસાળો બાળ
 ગાઓ પંરદમીનો ખ્યાલ, માતી છુટી]
 માતી છુટી ઠાકોર છુટ્યો, હલુ તણો બંધન તુલ્યો.
 ત્રણે જાણુનો ગમ ખુલ્યો, સરવે ખુશી થયાં.
 બાલપણે નહીં પરણાવો, પુનરવિવાહ રાહ ચલવો
 ત્રધ પુરેશોને સમજાવો ચાલો એવી રીતે.

સુરત સહાયદ પરાની સાવક પોળ મધે નાં ૨૦૮ ના
મકાનમાં “સુરતસીટી સેન્ટ્રલ પ્રેસ” માં ગુજરાતી બાળમેધ
અને અમરેલ એપડીઓ ત્રીજે છપાવછે. ત્રીજે લખેલી એ પ
ડીઓ સંદર્ભ કોષાલેખી મળશે—

બાળ એપડીના અર્થ	૦-૨-૦
ત્રીજીના અર્થ	૦-૩-૦
એપીના અર્થ	૦-૪-૦
પાંચમીના અર્થ	૦-૫-૦
હિંદુસ્તાનની ભુગોળ	૦-૨-૬
હિંદુસ્તાનનો ઇતિહાસ	૦-૩-૦
સુરત જિલ્લાની ભુગોળ	૦-૧-૦
મુંબઈ જિલ્લાની ભુગોળ	૦-૧-૬
ગુજરાતનો ઇતિહાસ	૦-૧-૦
કે જી	૦-૦-૬
સાચી સીધી નક્ષીયત	૦-૩-૦
રતના અને પ્રીતમના મહીના	૦-૧-૦
દુકાનનો ગરબો	૦-૧-૬
જાલીગવરીનો ગરબો	૦-૧-૦

એ સીરામ પાલક કોડ, ડીપાગટમેન્ટલ પરીક્ષાનું પુસ્તક
અને મથકવ ડી રાજના કાવદા અને ભરકપુતરો પણ મળશે.

